

FRĂȚIILE DE CRUCE

Mărturisirea credinței Fratelui de Cruce

Cu dragoste față de Dumnezeu, care, cu bună orânduire, toate le-a făcut;

Cu multă recunoștință față de Dumnezeu, care, pe neamul nostru drept credincios, l-a binecuvântat și i-a dat în stăpânire cea mai frumoasă și bogată țară;

Cu dragoste față de țara noastră;

Cu iubire și recunoștință față de vitejiile strămoșilor noștri care s-au luptat ca să ne apere țara de toți vrăjmașii și să ne-o lase curată precum de la Dumnezeu este;

Cu cunoștința jertfei celor mari, de acum, a legionarilor, care, numai pentru noi, pentru apărarea țării noastre și pentru viitorul neamului nostru, se face;

*Ca drept mărturie a învrednicirii noastre de toate jertfele făcute;
Înmănunchiatu-ne-am astăzi... frățiilor de cruce.*

Vrem să devenim viteji ca strămoșii noștri;

*Vrem să ne iubim țara și să luptăm pentru ea, ca și legionarii
Căpitanului;*

Așa să ne ajute Dumnezeu.

Prezentarea generală a Frățiilor de Cruce

În paginile ce urmează, Frățiile de Cruce sunt prezentate prin referințe la textele fundamentale ale lui Corneliu Zelea Codreanu și ale lui Ionel Moța și mai cu de-amănuntul, pe planul organizării, al funcționării și al comportamentului practic, individual sau colectiv, aplicând documentul călăuzitor intitulat „Îndreptarul Frățiilor de Cruce“.

Acest Îndreptar a fost întocmit în anul 1935 de Gheorghe Istrate, șeful Frățiilor pe țară (până la asasinarea lui în 1939) și reactualizat în 1937.

Organizația denumită Frățiile de Cruce s-a născut dintr-o noțiune de bază, prezentă în toate țările din Europa: noțiunea de patrie, înțeleasă ca fir neîntrerupt de părinți și copii, din generație în generație, de-a lungul secolelor, trăind pe același pământ și având aceleași trăsături spirituale.

Ca normă de aspirații și de activitate Frățiile de Cruce și-au format o ierarhie a valorilor clară și ascendentă: familia, națiunea, Dumnezeu. Iar ca teren de lucru și-au ales vârsta și iscusința prin care omul - în cazul specific românul - își plămădește în modul cel mai natural mintea, sufletul și caracterul pentru toată viața: adolescența și școala.

Frățiile de Cruce s-au ocupat, deci, de tineretul școlar, pentru că din acest tineret se vor recruta ulterior conducătorii de care vor depinde orânduirea și viitorul neamului românesc. Au fost o școală menită să dea țării acesteia un mare tip de român... în care să fie dezvoltate, până la maximum, toate posibilitățile de mărire omenească ce se află sădite de Dumnezeu în sângele neamului nostru (Corneliu Codreanu). În toate țările lumii ochii celor ce au

grijă de viitorul neamului lor se îndreaptă către generațiile tinere (Îndreptarul Frățiilor de Cruce).

În afară de aceste țeluri referitoare la obiectul ultim al educației, Frățiile de Cruce își propuneau și un scop mai imediat, legat de felul în care era organizată și funcționa la noi, în acei ani, școala secundară.

Mergând la liceu, copilul ieșea - la vârsta de 11 ani - de sub aripa protectoare a părinților, deoarece școlile secundare, de orice fel ar fi fost, se găseau numai la oraș, în timp ce majoritatea elevilor provenea de la sat. Cu părinții și cu familia în general, această majoritate se reîntâlnea numai în scurta perioadă a vacanțelor și vara. Restul timpului îl trăia în orașe, la gazdă sau la internat, în mijlocul și sub influența unei societăți diferite și mult mai complexe decât mediul simplu și sănătos al satului.

Frățiile de Cruce își asumau, așadar, funcția de ghid auxiliar în cadrul educației școlare: elevii care făceau parte din aceste organizații trebuiau să devină, pentru restul colegilor de clasă și de școală, modelul sănătos atât în învățământ, cât și ca trăire morală. În denumirea de *frați de cruce* și în selecționarea elementelor ce vor servi drept model, se pleca de la un criteriu cvasi-religios, prezent în tradiția Bisericii Ortodoxe, în legătură cu taina botezului: copiii botezați în aceeași apă se numesc, pentru toată viața, *frați de cruce*.

Este de altfel cunoscut faptul că, în creștinism, noțiunea de bază prin care un om se definește în raport cu un alt om, nu este cea de apartenență la un stat sau la o etnie, ci cea de frate: *Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și-mbrăcat*. Elementul mântuitor, primar este - prin botez - Crucea: frăția Crucii. Elementul națiune-național identifică însă forma specifică prin care atât un individ cât și un popor își organizează și își trăiesc în timpul istoric și în frăția națională prezența lui Dumnezeu în istoria lor.

Când, la 1 Mai 1924, s-a înființat la Iași prima Frăție de Cruce, nu s-a plecat de la o concepție de ordin pur speculativ. Dimpotrivă, s-a

avut în vedere lucrarea practică în comun, la nivel egal și cu un obiectiv de utilitate imediată. La numai o săptămână de la înființare, Frăția de Cruce de la Iași a organizat la 8 Mai prima tabără de muncă voluntară la Ungheni. Aici s-a lucrat la facerea cărămizilor necesare pentru construirea căminului creștin de la Iași.

Revenind la problema necesității înființării Frățiilor de Cruce, în anii 1920, adică imediat după reîntregirea României, trebuie să examinăm situația existentă atunci în țară. Corneliu Codreanu, în primele capitole ale cărții lui **Pentru legionari**, trasează o prezentare detaliată și documentată a noilor și gravelor pericole care, în realitatea nemijlocită și în presă, amenințau viața națională. Faptul că, în acei ani, în toate centrele universitare din țară, s-a simțit iminența aceluiasi pericol, e mai mult decât simptomatic: este dovada precisă a faptului că sufletul și conștiința curată a tineretului român au intuit pericolul și - prin urmare - și necesitatea de a lua măsuri urgente pentru combaterea lui.

Originea și criteriul de funcționare al viitoarelor Frății de Cruce le găsim în gândurile și în frământările sufletești ale celor șase tineri studenți, închiși și izolați în închisoarea Văcărești, în ajunul Crăciunului 1923. *Acolo ne-am învățat a gândi și a adânci și umări o problemă în cele mai mici amănunte... Am stabilit planul de organizare și de acțiune... Ajunseserăm la legi, la adevăruri indiscutabile ... Dar până să ne ocupăm de defectele neamului, am început să ne ocupăm de propriile noastre păcate... Noi spuneam: întâi să ne cunoaștem și să îndreptăm păcatele noastre și pe urmă vom vedea dacă avem dreptul sau nu de a ne ocupa și de ale altora... Și ne-am hotărât ca, în caz de vom fi achitați, să ne mutăm la Iași cu toții. Acolo să ne facem centrul nostru de acțiune. De acolo să începem, după planurile care erau gata, organizarea întregului tineret al țării, cu elevii cursului superior de liceu și chiar cu cei din cursul inferior, cu școlile normale, cu școlile de meserii, cu seminarele, cu școlile comerciale și cu flăcăii de la țară. În sfârșit,*

urma organizarea centrelor studentești. Toți aceștia trebuiau să crească în spiritul credinței care ne însuflețea pe noi, pentru ca la majorat să apară pe câmpul politic, unde se va decide soarta luptei noastre, serii după serii, ca niște valuri de asalt care vin din urmă și nu se mai sfârșesc. (Pentru Legionari).

Ar fi o greșeală esențială să se considere aceste preocupări și gânduri de viitor, ale unui mănunchi de șase tineri izolați, doar ca o simplă expresie retorică idealizată. Și binele, și adevărul, în anii 20 ca acum, ca întotdeauna, cer anumite luări de poziție pentru a evita supremația avidităților de toate felurile, al căror rezultat a fost în toate timpurile corupția materială și degradarea spiritului. Faptul în sine, că în acest strigăt de alarmă sunt implicați de la început tineri din toate straturile sociale și din toate regiunile țării, constituie o dovadă a unui pericol bine identificat și definit.

După pacea de la Versailles, țara noastră avea prima ocazie, de la părăsirea Daciei de către romani (271 î. Hr.), să-și definească natura sa etnic-unitară și, în consecință, să-și formuleze un cod juridic de existență care să-i ajute să purceadă în granițele ei milenare, la construirea materială și spirituală a unei vieți naționale. Toate țările din Europa, la sfârșitul primului război mondial, treceau printr-un proces de auto-definire și de refacere asemănător cu cel de la noi. Numai că țara noastră avea la frontiera din răsărit amenințarea bolșevismului, care deja distrusese Rusia și care găsisese deja simpatii la noi, într-un anumit fel de presă antimonarhică, antinațională și pretins, în schimb, democrată și umanitaristă.

În afară de Frățiile de Cruce de la Iași, se organizează în același an (1924) altele, la Bacău, la Bârlad, la Botoșani, la Neamț și la Vaslui, iar Ionel Moța devine primul lor șef pe toată țara. Cu ocazia taberei de la Ungheni, Moța trimite o scrisoare părinților elevilor care făceau parte din Frățiile de Cruce, prin care îi ruga să permită fiilor lor să participe la munca din tabără. Iată ce le

scrisa: *Se vor întâlni la această muncă sfântă copii din toate colțurile țării, pe care îi vom învăța să respecte munca, spiritul de sacrificiu pentru o nobilă datorie superioară, tăria și neînduplecarea în urmărirea unui ideal. Îi vom învăța să iubească fierbinte pe Dumnezeu, neamul și regele. Îi vom învăța să fie disciplinați, curați la suflet și pregătiți pentru asprimile vieții de mâine. Le vom spune ce înseamnă onoarea de a te înșirui în oastea mântuitoare de neam.* La această scrisoare-apel au răspuns, participând, peste 500 de frați de cruce.

Când, în Octombrie 1925, Ionel Moța a plecat în Franța pentru studiile de doctorat în drept, a trimis de asemenea tuturor Frățiilor de Cruce o scrisoare de îndrumări și de despărțire, în care le spunea: *Ne-am adunat în aceste Frății de Cruce, o seamă de tineri, pentru a învăța calea datoriei noastre, pentru a asculta și a înțelege mai bine chemarea patriei și pentru a ne strânge tot mai mult rândurile și a ne desăvârși pregătirea, în vederea acestei chemări. Și termina: Frățiile de Cruce nu se vor putea stinge decât atunci când ele își vor fi împlinit chemarea, sau atunci când, noi toți, ne vom părăsi calea datoriei, vânzându-ne sufletele.*

Cu această misiune și cu această caracterizare se încheie prima fază din istoria Frățiilor de Cruce. De acum înainte această organizație românească și creștină va constitui, împreună cu organizațiile studențești, elementul model în procesul de regenerare spirituală și națională a întregii țări.

Prevederile lui Corneliu Codreanu, ale lui Moța și ale grupului de profesori de la Iași s-au dovedit a fi exacte. Corupția și afacerismul din viața politică, presa anticreștină și antinațională își dăduseră mâna, într-o campanie foarte bine ordonată, împotriva Bisericii, a monarhiei și a ideii naționale.

Cine studiază obiectiv, din acest unghi, situația politică din anii 20, nu va putea să nu observe că în toate manifestările lor, de oameni,

de presă, de universitate - mișcările de dreapta porneau de la punerea pe primul plan, al importantei vieți naționale, instituții: familia, Biserica, monarhia și legătura cu pământul. Pentru că în ele se definește ideea însăși de Românie întregită și numai pe baza lor se puteau constitui, autentic, noile organe necesare unui bun început de viață publică sănătoasă. Acestea erau un drept și o obligație care nu puteau și nu trebuiau să fie contestate de nimeni.

Era deci natural ca Frățiile de Cruce să-și însușească această obligație și să apere acest drept. Față de cei care invitau tineretul să ignore „politica“ și „să se dedice cărții“, frații de cruce reprezentau o *tinerime care se uită spre cer. Care știe să pună mâna pe carte, și pe plug, și pe armă, și la teighea. Care știe să respecte ce e sfânt în țara aceasta și să-și pună pieptul zid pentru apărarea ei.*

Revenirea în țară (1930) a lui Carol II clarifică într-un mod cât se poate de limpede situația în care este împinsă țara. Nici un om de bună credință nu poate să nu recunoască necesitatea imediată a unei opoziții active împotriva dezlănțuirii corupției și teroarei de un rege care n-a vrut să fie adevărat rege al țării, și împotriva unei mentalități politicianiste aservite intereselor personale și de cele mai multe ori antiromânești.

Iată un fragment din scrisoarea adresată, în 1934, de către conducerea Frățiilor de Cruce, membrilor care intrau în viața universitară: *Alături de aprofundarea învățăturilor de orice natură, în bibliotecile dătătoare de lumină, viața studentescă a fost în toate vremurile și în toate țările lumii chintesența acțiunilor celor mai curate, neprecupețite, și având ca suprem țel: interesul neamului lor. Acest interes concretizat în idealul lor, l-au slujit studenții din toate timpurile... Luați cu grijă aminte: pregătiți-vă. Pregătiți-vă cu un ceas mai devreme. Oricât de fragezi, oricât de tineri, începeți școala caracterului. Cu cât sufletul, ca și trupul, este mai fraged, se modelează mai ușor, și veți fi mâine mai folositori și neamului, și societății și vouă. Toată pregătirea voastră*

se bazează însă pe iubire. Iubiți Biserica lui Cristos, iubiți-vă neamul, iubiți-vă familia și pe părinții voștri, iubiți școala și pe profesorii voștri. Ce este mai sublim decât înmănușarea cultului patriei tale și părinților tăi cu cel al bisericii lui Cristos și al școlii?!... Numai cu această pregătire veți putea mâine păși cu frunțile senine în lupta vieții sociale. Numai cu această pregătire veți înfrunța primejdiile luptei, și România tare va fi aureola sufletelor voastre. (Îndreptarul Frățiilor de Cruce).

Se înfruntau două lumi, exponente a două mentalități diametral opuse. Una născută din exacerbară raționalismului și a materialismului, care ducea în mod fatal la o societate egoistă, individualistă, animată doar de interese imediate și care avea ca deviză nemărturisită „scopul scuză mijloacele“. Cealaltă, cu rădăcinile înfipte adânc în structura spirituală a poporului român, purtătoare a tuturor tradițiilor șlefuite de-a lungul veacurilor și care mărturisea o ierarhie socială clădită pe adevărurile creștine. Frățiile de Cruce nu pot fi înțelese și cu atât mai puțin judecate, dacă nu se consideră la justa lor valoare, caracterul și motivul conflictului între cele două mentalități.

De la Mircea cel Bătrân, la Alexandru cel Bun, la Ștefan cel Mare, la Mihai Viteazul, la jertfa creștină a lui Constantin Brâncoveanu, la marii și devotații regi Carol I și Ferdinand, toate figurile impunătoare din trecutul nostru istoric au fost definite de înțelepciunea poporului român, doar prin prisma moralității faptelor lor în slujba țării și a adevărului credinței creștine. Reacțiunea tineretului, din anii 20 și 30, s-a produs și se justifică prin aceeași prismă a moralității. Țara se găsea în fața unei descompuneri fără precedent. Ea tindea la destrămarea întregului țesut social și la distrugerea oricărei credințe avute, paralizând orice învățătură bună. Refacerea caracterului, a capacității de abnegație și de generozitate au constituit activitatea de bază a Frățiilor de Cruce.

Încadrarea în unitățile Frățiilor avea loc numai când anumite încercări erau verificate și depășite. Pentru că cei acceptați trebuiau să-și însușească anumite norme de conduită. Acestea se refereau la silința la carte, la respectul față de profesori, comportarea individuală, ținuta exterioară, și, mai ales, credința și participarea duminicală la serviciile religioase. Trebuie menționat că tot acest proces de verificare și de atitudine era absolut voluntar, și putea fi întrerupt oricând, dacă cineva dorea să iasă din frăție. Dar elanul tineresc, dorința de a excela la studii, de a iubi frumosul și binele, atât personal, cât și în frăție, ridicau elementul uman la nivel de elită și aproape niciodată nu aveau loc îndoieli sau retrageri.

De aceea, pentru recrutare, se pornea de la elevii cei mai buni și mai corecți. Un exemplu: la tabăra de muncă a Frățiilor de Cruce din 1936, care a avut loc la Carmen Sylva, au participat peste 90 de elevi de la liceele din București și toți au rămas până la terminarea programului. Nimănui nu i-a fost dor de marele oraș, deși prin circulara din 28 Mai, în afara echipamentului personal pe care trebuiau să-l ia cu ei, li se comunicase doar următoarele: *Vom tăcea, vom munci, ne vom ruga; iar când nu vom supăra pe nimeni, vom cânta.* Și, în tăcere, și în cântec, se scoteau cu brațele pietre din mare și se construia digul proiectat. În anul 1936 au participat la probele de verificare și la încadrarea efectivă în diferite subunități și unități ale Frățiilor de Cruce 3031 de elevi.

Liceele și școlile secundare de orice fel dintr-un județ formau un grup de frății. În toamna anului școlar 1936-37 existau organizații ale frăției în aproape toate școlile din țară. La prima școală de cadre cu șefii de grup care a avut loc în Noiembrie 1936 la Casa Verde, au participat 67 de șefi de grupuri. Deci reprezentanții a 67 de județe (din 72 câte avea atunci țara). Tema: educația în școală.

La 31 ianuarie 1937 moare pe frontul anticomunist din Spania Ionel Moța, primul șef pe toată țara al Frățiilor de Cruce. În Îndreptarul

F.D.C. s-a consemnat atunci textul **Durere și Îndemn**, din care extragem: *Ionel Moța! Frățiile de Cruce, pe care cel dintâi le-ai condus, acu-s 13 ani, îți jură, acum și pururea, că vor crește în cultul virtuților tale și ale Căpitanului... Lângă sfintele tale moaște ne vom aduna în fiecare an pentru ca, îngenunchind, să te rugăm să cobori întotdeauna spirit conducător și protector printre noi.*

În perioada de pregătire, elevul care și-a manifestat dorința de a cunoaște viața din frăție, va fi de la început informat că în ea nu va găsi nici un privilegiu personal. Dimpotrivă, va trebui să se supună unui efort major atât la cursuri cât și la disciplină și la comportare. În acest sens, înainte de a intra în procesul de verificare, i se va da de citit, spre cunoaștere și lămurire, materialul disponibil, care avea ca subiect: sinceritatea, puterea de iubire, voința, capacitatea de sacrificiu, simțul corectitudinii, puterea de împrietenire.

Ceea ce a dat putere de rezistență, de succes și de sacrificiu tinerilor din Frățiile de Cruce în toate încercările, prigoanele și închisorile prin care au trecut, sau din cauza cărora au murit, a fost acest auto-examen pe care și l-au făcut la lumina unor valori și bunuri sufletești și intelectuale, pe care le-au cunoscut și le-au acceptat de bună voie și pentru totdeauna.

Să considerăm la început iubirea, așa cum era înțeleasă în frății. În această privință, **Îndreptarul F.D.C.** cere: comportarea față de părinți, de frați, de profesori, de colegi, de Dumnezeu. În legătură cu profesorii, se specifică faptul că menirea acestora este să dea lumină. Elevul - fratele de cruce - va trebui deci, să facă tot efortul pentru a învăța. În legătură cu Dumnezeu, elevul este avertizat că la început familia a fost primul neam. Cu înmulțirea familiei s-au format națiuni. Națiunea este deci o familie: prin sânge, prin limbă, prin credință, prin cei vii și prin cei morți. Ne înrudim, ca o singură familie, prin depărtări de secole și suntem mândri că purtăm același nume de Român.

Națiunea nu este o asociație de afaceri. Națiunea e o familie de oameni care trăiesc cu gândul la Dumnezeu, și de oameni care s-au dus deja la El.

La înțelegerea și însușirea ideilor mari se ajunge, însă, prin aplicarea zilnică a unui sistem de probe și de realizări practice. Educația făcută liceenilor adolescenți, de alți liceeni adolescenți, nu era, sub acest aspect cu nimic deosebită de cea din familie, din școală, din Biserică. Se distingea însă prin două lucruri esențiale: reprezenta un avantaj voluntar și se caracteriza printr-o formă mai riguroasă a rezultatelor.

Sistemul extrem de detaliat al educației în Frățiile de Cruce tindea exclusiv la crearea acestui tip de om. Iar vârsta fragedă la care se aplica era cea mai potrivită, deoarece corespundea legilor naturale: orice lucru, de pe ogor sau din suflet, dacă e îngrijit de mic, crește frumos. Se începea deci cu educația puterii de sacrificiu, cel mai mic fiind „1/40R“. Se socotea și se punea de o parte, zilnic, a patruzecea parte din rația cuvenită pentru masă, casă și eventuale distracții. Se nota în fiecare zi într-un carnețel. Această sumă intra în casieria Frăției. De asemenea „1/40 T“, care reprezenta a patruzecea parte din timp - 36 de minute din 24 de ore - era dedicat gândirii ordonate, în legătură cu o problemă de școală sau personală. *În felul acesta - citim în **Îndreptarul F.D.C.** - fratele de cruce învață să judece, ducând o chestiune până la capăt. Judecă chestiunea deplin, ca și când ar avea de scris o teză. Gândind ordonat și continuu, își dezvoltă spiritul de inițiativă... și de concizie.* Acest auto-control zilnic reprezintă în același timp și educația simțământului de corectitudine, în materie de mănuire a „banilor străini“.

Nu era o probă ușoară pentru vârsta când se cerea dată și trecută cu succes. Luând în considerație că la școlile secundare din orașele din provincie mai mult de jumătate din numărul elevilor provenea din viața umilă a satelor, aceste mici sacrificii erau sacrificii însemnate

pentru copiii de la țară, raportate la cele ale elevilor care locuiau acasă, cu părinții care se îngrijeau de ei. Dar și pentru unii și pentru alții erau începuturi de recunoaștere și aplicare a unui principiu de auto-disciplină și, mai ales, de ordine.

Se avea, de asemenea, satisfacția - mare - de a fi pus de-o parte o contribuție materială - mică pentru o cauză nobilă. E de notat că, la acest punct, regula nu admitea ca 1/40 din rație să fie amânată de la o zi la alta. La fel și în privința celor 36 de minute rezervate meditației. Exactitatea era de o foarte mare importanță, pentru că ea punea în lumină corectitudinea sau incorectitudinea, într-o acțiune întreprinsă voluntar și fără supraveghere exterioară.

În anii în care **Îndreptarul F.D.C.** a fost tipărit și pus în aplicare, ieșiseră la lumină marile scandaluri politic-financiare - Skoda, falimentul Băncii Marmorosch Blank, timbrul aviației, înzestrarea armatei - toate legate de manipularea frauduloasă a banului public de către partidele politice sau chiar direct de persoana regelui Carol II (timbrul aviației). Era deci logic ca în concepția Mișcării Legionare despre cinste și corectitudine, atât la nivel personal cât mai ales la cel de funcțiune publică, preocuparea de educare a tineretului să capete o importanță primordială.

Paralel cu educația din Frății, în anul 1937 se înființează Comerțul Legionar. 70 de copii aleși din familiile cele mai sărace de pe tot întinsul țării sunt pregătiți de Mișcare pentru a deveni ulterior cadrele vieții comerciale ale României de mâine.

Programul de pregătire se încheia cu „puterea de împrietenire”: adică de împărtășire, cu colegii de clasă, a frumuseții unui comportament ales, în tot ce era legat de școală, de camaraderie, de credință, de corectitudine, de ajutor reciproc. Era încoronarea, la vârsta generozității tinerești, a unui principiu de comuniune sinceră, consfințit din timpurile cele mai vechi prin tratatele **De Amicitia** (Cicero, Seneca).

Realizarea celor șase puncte din program se traducea, astfel, printr-o atitudine care se manifesta reciproc între toți frații de cruce dintr-o unitate școlară. Coeziunea sufletească, era în felul acesta, o calitate și o garanție. De aceea, una din condițiile de îndeplinit, înainte de depunerea legământului de frate de cruce, era ca fiecare candidat să fi pregătit până atunci două elemente noi. Și era de la sine înțeles că pe toată durata pregătirii și a activităților să fie ținute la zi „cartea fratelui de cruce” și carnetul patruzecimei.

Îndreptarul F.D.C. prevedea un program precis în 10 puncte pentru ședințele unei unități:

1. Rugăciunea
2. Minutul legionar
3. Instrucție
4. Exerciții de cântece legionare
5. Comunicări, informații
6. Citirea unui text, reflexii
7. Raportul fiecărui membru
8. Momentul prieteniei
9. Momentul hotărârilor
10. Închiderea ședinței, cântec.

Punctul 5 constituia miezul ședinței. *În cadrul consfătuirilor, membrii vor face, după un ciclu dinainte stabilit, comunicări asupra unor probleme care interesează pregătirea lor (Îndreptarul Frățiilor de Cruce).* Scopul acestor comunicări era dublu: de a cunoaște cât mai precis istoria noastră națională și, prin această cunoaștere, membrii unității să-și formeze o conștiință și o decizie mai trainice de necesitatea apărării trăsăturilor înălțătoare ale neamului românesc.

Punctul 8 este de asemenea de o mare importanță. *Zece minute pentru educația marelui prietenii. Un moment de largă sinceritate.*

Fiecare roagă pe prieteni să-i spună defectele pe care le-au observat și toți vor trebui să le spună fără supărare, ba dimpotrivă. Școala prieteniei adevărate.

E de la sine înțeles că viața unei unități **F.D.C.** includea și un riguros control disciplinar, începând de la absențele atât de la școală cât și de la consfăturile și activitățile organizației. Dar așa cum intrarea în organizație era o decizie personală, tot așa și pedeapsa era acceptată în mod voluntar.

Nimeni nu a intrat din ordin, ci din buna lui dragoste. Prin urmare numai când el a vrut. Intrând el și-a manifestat voința de a lucra după toate legile noastre. Până la manifestarea acestei voințe ferme, au existat între el și Mișcare legături benevole de cunoaștere... După cunoaștere, și după manifestarea voinței de a se încadra, încep legături oficiale, ordonate. De acum încolo acestea contează propriu zis. Dar legătura, de la el a trebuit să pornească întâi.

Toată situația scriptică a unității era conținută în „cartea“ unității respective. Pe prima pagină se găsesc scrise următoarele cuvinte, care se citesc la toate ședințele cu intrări de membri noi:

Cu gândul la Dumnezeu și la întărirea țării noastre înființatu-s-a astăzi ... mănunchiul de prieteni de la școala... Cei dintru început în acest mănunchi, cât și cei de pe urmă învredniciți a intra, după ce cu dragoste legionară s-au apropiat și înălțimea vrerilor legionare au cunoscut. Luminatu-s-au îndestul, căci pe marea scară ce către culmi legionare duce, numai cei curați și tari la suflet - eroii - pot să urce. Întru acestea ne înmănunchem unii cu alții, ca, împreună, cu iubire și cu adevărat mare prietenie, spunându-ne unii altora păcatele, să ne vindecăm. Ascultători desăvârșiți în înțelegere, tari în voința unei aspre supravegheri, ne luăm ca deviză: Aspru cu tine însuți!

Formularea cvasi-religioasă a acestor rânduri a fost aleasă în mod deliberat, pentru că felul global de comportare a membrilor trebuia să corespundă unei decizii și unui nivel de trăire superior celor obișnuite în viața unui elev de școală secundară. Dar așa cum practica religiei nu exclude bucuriile nobile ale trăirii zilnice, tot așa și din viața fraților de cruce nu erau excluse plăcerile frumoase ale tinereții. Fiind însă vorba de un angajament superior și de ordin național, era necesar ca pagina întâia din „cartea facerii“ a unei unități să conțină și să declare solemn spiritul de elită care trebuia să fie ghid fiecărui membru al unității.

În **Îndreptar** se citesc următoarele: *Cu acest gând au pornit la drum, acesta este țelul final: râvna legionară. Să se vadă aceasta pe fiecare zi ce merge. La toți împreună și la fiecare în parte. Transformarea lor lăuntrică trebuie să se simtă nu numai de către ei, ci și de către lumea cealaltă din care au venit. Să se minuneze părinții și toți ceilalți de viața nouă, legionară, pe care copiii lor se străduiesc să o trăiască... Nimic nu-i poate impresiona mai frumos decât purtarea copiilor lor, acasă și pretutindeni, în spiritul celei mai largi înțelegeri.*

Importanța educativă a Frățiilor de Cruce a fost sesizată de la început de adversari. Ceea ce-i preocupa era faptul elementar că sentimentul patriotic și religios în care se făcea educația tineretului în Frățiile de Cruce, ca și corectitudinea exemplară a acestor tineri puteau să rezulte într-o generație de viitori conducători imuni la tentațiile materiale la care ar fi fost supuși.

Văzându-și privilegiile amenințate, adversarii s-au coalizat și au reacționat la nivel politic prin teroare, cu autoritatea statului și a regalității, închizând, schingiuint și omorând tineri fără nici o vină și fără judecată pe la toate răspântiile și coclaurile țării.

Un observator francez, Henri Prost, martor al evenimentelor din țară din acea vreme, își scria amintirile în cartea sa „Le destin

de la Roumanie“ (Ed. Berger Levrault, 1954), din care extragem următoarele:

„Carol se străduiește de mai mulți ani să înregimenteze tineretul cu scopul de a trezi în acesta dragostea de patrie, ba mai mult, dragostea de dinastie. În toamna anului 1934 el a înființat „Straja Țării“, un soi de organizație de cercetași. Este marea idee a domniei. Mișcarea Legionară fiind exterminată - cel puțin aceasta este iluzia pe care o au cei din cercurile înalte - regele va dezvolta „Straja Țării“ în speranța că va exercita asupra tineretului aceeași atracție pe care o avusese până atunci organizația lui Codreanu: uniforme, defilări în formații militare, impresia de forță și de utilitate socială. Pentru el, este un prilej de a oferi un spectacol într-o nouă uniformă, de a apărea în pantaloni scurți, cu beretă albă pusă pe ureche, de a fi aclamat și de a obține ovații pentru fiul său. Hotărăște deci, să impună din acest moment tuturor elevilor de școală, între 8 și 18 ani, înscrierea în „Straja Țării“. Totul în această instituție amintește mai mult de formațiile de la Nürnberg și Roma decât de cercetășia engleză, mai cu seamă cultul pentru șeful statului.

„Straja Țării“ s-a bucurat de un oarecare succes în rândul copiilor, cărora le place, în orice țară, să poarte uniformă, să defileze în pas cadențat, să se joace de-a soldații. În zadar se spera însă că „Straja Țării“ ar putea concura cu succes Mișcarea Legionară. Legionarii aveau sentimentul că aparțineau unei elite; portul cămășii verzi era precedat de o inițiere cu caracter religios; aveau conștiința faptului că erau destinați unei lupte al cărei succes era promițător de glorie și profituri, de unde mândria și zelul lor. „Straja Țării“ nu aducea nimic din toate acestea școlarilor, care erau obligați să se înscrie. În fine, ea îi făcea să piardă mult timp, fără să aducă vreun mare serviciu dinastiei, și mai puțin țării.“

Pentru Frățiile de Cruce, calvarul a continuat și după plecarea regelui asasin din țara sfârtecată. Vaslui, Miercurea Ciuc, Jilava,

Râmnicu Sărat, Aiud, Pitești, Târgu Ocna sunt locuri unde sângele lor a curs din belșug. Au murit acolo și pe frontul anti-bolșevic, frații de Cruce botezați în aceeași apă, care era sângele lor, pentru ca neamul nostru românesc să nu se îndepărteze de Dumnezeu.

Din mulțimea de frați de cruce care s-au găsit antrenați în vârtejul acesta și au fost asasinați, murind pentru Cruce și pentru țară, dăm evocarea a patru victime: primele două cazuri specifice, luate la întâmplare din tragica mulțime a celor căzuți sub represalii, ceilalți doi, ca o consecință a personalității lor, au avut parte de o analiză amplă.

Florian Găman

Elev în clasa a IV-a la Liceul Radu Greceanu din Slatina Olt, în vârstă de 15 ani, copil al unui plutonier activ din regimentul 3 Olt, tot din Slatina. La 22 septembrie 1939 a fost luat de acasă de poliție, dus pe malul Oltului, împușcat și lăsat acolo. Nu murise însă. S-a târât cum a mai putut până în apropierea unor case. A fost găsit de un om, care i-a anunțat părinții. L-au luat și l-au dus la spitalul din oraș, unde doctorii au spus părinților că ar fi putut să trăiască, dacă i s-ar fi făcut o transfuzie de sânge. A aflat poliția, care a intervenit și n-a permis să i se facă transfuzia. Copilul a murit. A fost îngropat în cimitir, dar fără preot. În schimb, poliția i-a pus la mormânt o placă cu inscripția faimoasă care, în acele zile, se putea citi în aproape toate județele din România: „Așa vor fi pedepsiți toți trădătorii de țară!“ Florian Găman a fost și el un trădător. Persoane „necunoscute“ i-au

dezgropat trupul și l-au auncat în apele Oltului. Valurile l-au trecut în județul Romanați unde l-au „scos la mal“. L-au găsit niște țărani și l-au îngropat pe furiș. Vestea de cele întâmplate ajunsese și până la ei, pentru că între ei și Slatina nu era decât podul de peste Olt. Numai în Septembrie 1940, Florian Găman, în vârstă de 15 ani, elev în clasa a IV-a de liceu, mort împușcat ca trădător de țară, a putut fi redat părinților și înmormântat creștinește.

Vasile Creangă

Ucis la Roman în noaptea de 21/22 septembrie 1939. Și aici, ca în toată țara, ordinul indica trei victime. Printre ei eram și eu, dar organele locale s-au oprit doar la unul, în fapt cel mai tânăr, cel mai puțin implicat și absolut fără pricină. Trupul lui plăpând a fost lăsat pe câmp în apropierea orașului, lângă drumul ce ducea la Luțca (jud. Roman).

Cei care au ordonat și coordonat genocidul au ajuns, desigur, de mult în iad, înecați în sângele victimelor și în lacrimile celor ce i-au plâns. Cel ce a tras în ceafa unui copil care cerea, striga și implora să nu-l împuște, n-a ezitat, n-a auzit mai apoi bocetele sfâșietoare ale unei biete mame și a putut totuși astfel dormi fără coșmaruri.

Nae Tudorică

Valeriu Gafencu

Un Sfânt al subteranelor comuniste

(Articol din revista „**Decembrie**“, a unui grup de elevi din Liceul de informatică - București)

Se ridicase avântat din colbul nepăsării, al trândăvirii și plăcerilor ușoare. În lume fiind, se lepădase hotărât și senin de duhul ei, ca unul ce nu putea sta departe de clocotul luptei naționale și ca unul care

știa că lupta nu putea fi câștigată decât purificându-se interior și jertfindu-se. Nu era un căldicel, adică nici rece, nici fierbinte, cum spune Sfânta Scriptură. Nicidecum. Alesese cu bună știință tăișul stâncii colțuroase, pe care n-ar fi putut-o urca decât zdrelindu-și carnea și sângerând năpraznic. Dar vroia să treacă de la moarte la viață...

Calvarul lui Valeriu Gafencu începe odată cu intrarea sa în Frățiile de Cruce. Săvârșise un gest primejdios pentru biata lui existență pământească, dar pe care n-a fost posibil să-l ocolească. Știa sigur ce-l așteaptă. Nu avea decât să se gândească la sutele de morți care se descompuseseră pe la răspântii, din înalt ordin ministerial; sau la morții mitraliați în hățișuri sumbre, la ceasuri grele de noapte, morții care arsese în cuptoare. Tot din ordin ministerial. Acești morți erau camarazii lui. Înaintea lui, acești morți făcuseră aceeași grea alegere... Dar lui Valeriu Gafencu îi erau „țara mir, Neamul aiasmă“ (Radu Gyr). Tatăl lui, la fel de înflăcărat român, fusese deputat în Sfatul Țării, care votase în 1918 Unirea Basarabiei cu România. Pentru această vină, odată cu ocuparea Basarabiei de bolșevici, tatăl lui Gafencu este deportat și familia nu va mai afla nicicând nimic de el. În binecuvântarea părintească și îmbrăcat în nevăzutul har dumnezeiesc, Valeriu Gafencu ridică la rândul lui, pe umerii săi tineri, Crucea lui Hristos și a Neamului Românesc.

Își petrece aproape jumătate din viață în închisori. Student fiind la Facultatea de Drept și la cea de Filosofie din Iași, este arestat în Ianuarie 1941 și condamnat la 25 de ani muncă silnică pentru activitate politică interzisă. Fiind un student deosebit de capabil, care se impusese atât colegilor cât și profesorilor, la procesul lui vin ca martori ai apărării

mai mulți profesori universitari; toți declară că, liber fiind, Valeriu Gafencu ar putea aduce servicii deosebite țării, prin capacitatea și energia lui intelectuală. Dar sentința rămâne definitivă. La nici 20 de ani împliniți, Valeriu Gafencu ia drumul închisorii. Nu întâmplător însă. Căci spune Sfântul Părinte Andrei: *Dumnezeu a îngăduit să fie prigoană pentru lămurirea sfinților și o mai mare pedeapsă a necredincioșilor...*

Nemaiputându-se implica în luptele ce se dădeau afară; pentru neamul său, Valeriu Gafencu convertește izolarea la care fusese pedepsit în timp rodnic pentru adâncirea învățaturii creștine. Trăiește intens iubirea și credința în Hristos, se întărește în Duhul Sfânt, se roagă necontenit, Dumnezeu îl învrednicește cu darul rugăciunii inimii, practicate de călugării isihăști. După cum mărturisește Alexandru V. Ioanid, frate de suferință cu Valeriu Gafencu, „era un fel de Pavel modern, care în mijlocul încercărilor trimise de Dumnezeu nu încetase să propovăduiască, să înalțe sufletește, spre desăvârșirea creștină, pe cei din jur“.

Odată cu instaurarea comunismului, temnița devine și mai cruntă. Aflat la Pitești, într-un regim de exterminare care preceda monstruoasa reeducare, Gafencu se îmbolnăvește de plămâni și are astfel norocul de a scăpa de Țurcanu și banda lui. Este transferat la închisoarea-sanatoriu Târgu-Ocna. Sosirea sa în acest penitenciar este resimțită de ceilalți deținuți ca un miracol. Personalitate harismatică, Valeriu Gafencu preschimbă traiul sordid de închisoare în viață cu adevărat creștină. El era îngerul cu ochi albaștri care obliga, prin însăși prezența lui, la căință și rugăciune, care-i întărea pe cei din jur și îi transforma lăuntric pentru tot restul vieții lor. Astfel au fost bolnavi care refuzau fără șovăire pachetele cu mâncare și medicamentele primite de acasă, numai pentru că în schimbul lor li se cerea să devină informatori. Acești bolnavi erau cei care fuseseră influențați de Valeriu Gafencu, cunoscut pentru intransigența lui morală. Cu aceeași dârzenie, el s-a opus din răputeri reeducării care

se introducea și la Târgu-Ocna. Datorită lui Gafencu și celorlalți deținuți grupați în jurul lui, „reeducarea“ nu a reușit în acest penitenciar.

Cei care l-au cunoscut la Târgu-Ocna mărturisesc multe lucruri minunate despre Valeriu Gafencu. Așa de pildă, suprapunându-se pe TBC-ul lui o apendicită acută, Valeriu este anesteziat și operat. Sora medicală care stătea la capul lui vedea cum tânărul transpiră abundent, dar ea credea că din cauza bolii de plămâni. Când operația a luat sfârșit, Valeriu i-a spus medicului, cu glas stins: „domnule doctor, m-ați operat pe viu“. Uluit a constatat că anestezia nu-și făcuse efectul și că, într-adevăr, Gafencu fusese operat pe viu, răbdând durerile cumplite fără să scoată un sunet.

La Târgu-Ocna, Dumnezeu i-a dăruit lui Valeriu Gafencu o experiență unică, pe care acesta i-a mărturisit-o lui Ioan Ianolide, cel mai bun prieten al lui, iar Ianolide a mărturisit-o mai departe. Astfel, Valeriu a povestit cum, concentrat în rugăciune, a simțit cum duhul lui iese din trup, și-a văzut corpul zăcând în pat și, pe măsură ce lucrurile de sub el se micșorau, el s-a umplut de o pace și fericire cerească. Dumnezeu îi îngăduise robului său să iasă din sine și să trăiască o experiență care se numește în parapsihologie extracorporalitate.

Gafencu a dovedit cu prisosință în închisoare că era vrednic de minunățiile dăruite de Dumnezeu. Aflat într-un stadiu foarte avansat al bolii, a cedat medicamentul salvator unui alt deținut, pastorul Wurmbrand, aflat de asemenea în stare gravă. Ajuta cu iubire pe oricine, indiferent dacă-i era adversar în opinii. Devotamentul cu care l-au îngrijit, el și câțiva camarazi de o înaltă ținută creștină, pe ateul socialist Filipescu, i-a înmuiat inima în cele din urmă bătrânului deținut, care a murit mărturisindu-L pe Hristos!

Bolnav, atât de slab încât părea că lumina trece prin el, obosit de aproape fiecare cuvânt pe care-l rostea, Valeriu Gafencu s-a stins la 18 februarie 1952, după 11 ani de închisoare. Ochii lui albaștri se duceau să privească un alt tărâm, pe care-l dorise atât

de mult, sufletul lui se ducea să se închine Dumnezeului răstignit, care-i călăuzise viața deopotrivă în libertate și în catacombele păgâne. Gardianul care-i păzea, cel mai sever și de un sadism excesiv, manifesta un angajament puțin scontat față de deținuți, îngăduindu-le să vină în jurul celui mort (până atunci, deținuții erau închiși în celule ca să nu-și poată lua rămas bun de la cel ce pleca pentru totdeauna dintre ei). Trupul lui Gafencu este cărat într-o ladă și apoi aruncat fără sicriu, într-o groapă comună. Dumnezeu i-a trimis însă giulgiu acestui neprihănit: a nins mult și liniștit, cu fulgi mari și albi...

Rezistența românească se împuțina cu un ostaș, Neamul Românesc se îmbogățea cu un sfânt. Azi Biserica Ortodoxă Românească l-a luat în evidență pe Valeriu Gafencu, pentru a fi canonizat. Dată fiind apartenența lui politică, s-ar putea ca obtuzitatea și reaua credință să vocifereze zgomotos. Inutil. Când Dumnezeu vrea, omul să nu cârtească. (cf. **negreșit** pag. 565.)

Îndărătnicii și ereticii ar face bine să-și plece capetele. Iar toți cei ce cred în Dumnezeu și-n Neamul Românesc, să se bucure căci avem mare și de nădejde ajutor în ceruri.

Ileana Nețoiu* (17 ani)

Costache Opreșan

Costache Opreșan, student la filozofie, era la arestare șeful Frățiilor de Cruce pe țară. În demascările de la Pitești, a fost una dintre victimele cele mai sălbatic torturate de Țurcanu, Opreșan reprezentând în ochii lui imaginea ideală a Fratelui de Cruce. Reproducem aici un fragment dintr-o evocare a preotului Gh. Calciu-Dumitreasa.

---

* Din redacția Revistei „Decembrie“.

Moartea unui Frate de Cruce*

În 1958, eram într-o corabie a morții: șasesprezece oameni puși în patru celule oarbe, la Jilava, patru celule zidite într-o celulă mai mare de forma unui cilindru culcat. O corabie a cărei destinație era moartea. Șasesprezece oameni, fiecare cu nebunia lui și înțelepciunea lui, cu boala și tragedia lui. Cei mai mulți trecuserăm prin Pitești, mai mult de două treimi dintre noi. Bolnavi trupește, răniți sufletește, înfometati și înfrigurați, în celulele în care apa curgea pe pereți iar umezeala pătrundea în oase, eram într-o amestecătură dozată după toată știința Kremlinului, pentru a stabili cât timp poate rezista un om la teroare, la foame și tortură, la certurile din celulă, la bolile care infestau fiecare centimetru cub de aer neprihănit de microbi.

Atunci a murit în celula mea cel mai bun dintre noi. Era atât de bolnav și de slab, încât moartea era mai prezentă pentru noi decât pereții umezi, decât mâna gardianului care ne lovea, sau descuia și încuia ușa, mai concretă decât pâinea și apa noastră zilnică. Tusea de tuberculos a lui Costache Oprișan, expectorația abundentă și urât mirositoare a unui plămân ros aproape integral de bacili, ne întorcea uneori stomacul pe dos, în ciuda dragostei imense pe care i-o purtam toți trei.

Și totuși, el, Costache muribundul, era axa și suportul nostru, justificarea noastră pentru acolo, îngerul care îl biruia pe diavol pentru noi. În clipa în care a murit, universul nostru și-a pierdut sensul. Atunci lumea s-a prăbușit cu vuiet, cataclismul s-a produs și noi am rămas trei oameni într-un pustiu al disperării. Și nici un indicator. Cel care ne călăuzea murise, eram înconjurați de o lume ostilă, de șase metri pătrați care supurau moartea și deznădejdea din fiecare atom de materie.

---

* Extras din Prefața la „Pitești“ de D. Bacu.

Era în luna iulie 1958. Spre apusul soarelui, după ce trecuseră zece ore de la moartea lui Costache, în care timp ne rugasem cu lacrimi și disperare: „Cu sfinții odihnește Hristoase, sufletul adormitului robului Tău Costache“... l-am scos gol pe targă în curtea închisorii. Soarele apunea, lumina lui de aur cădea peste o vegetație luxuriantă, nebună, înăbușitoare.

Lumii nu-i păsa de noi. Nu pierise universul în neființă, soarele nu-și întunecase lumina, nu se despicase pământul până în adânc, nici florile nu-și pierduseră frumusețea. Încă odată, naturii nu-i păsa de noi. Universul nostru - carcera - îi era lumii și necunoscut, și indiferent.

Ne-am întors în celulă copleșiți, urând florile și copacii, și cerul senin și pur, și soarele de aur. Pe targa murdară și mărunță, în mijlocul curții uriașe, păzit de gardianul în uniformă, era trupul gol al lui Costache. Slab - doar piele și os - (incredibil cum putea fi acela un trup de om!), sub lumina dură care îi scotea în evidență slăbiciunea și urâciunea corpului emaciat, zăcea acolo ca un monument al morții. Și nici un înger nu-l păzea cu sabia de foc de profanările ulterioare. Doar un gardian în uniformă.

Pe pieptul lui gol și descărnat, străluceau două flori albastre, mari, necunoscute - toate florile deveniseră necunoscute. Le pusese Iosif, profitând de un moment de confuzie a gardianului. Le rupsese pe fugă și zăceau pe pieptul osos, aruncate strâmb, dar reale și agresive. Gardianul strigase la Iosif:

„Ia-le de acolo, ia-le mai repede“. (Lui îi era frică să se atingă de mort).

Iosif nu l-a ascultat.

„O să vă învăț eu minte pe toți, și pe voi și pe el“, a mai strigat gardianul.

De atunci, ani în șir l-am tot chemat pe Costache Opreșan, ziua și noaptea, ca să-mi dea un semn, să-mi spună ceva despre moarte și viața de veci, și niciodată nu mi-a răspuns. De atunci mă întreb și ne

întrebăm: „Care este hotarul dintre moarte și viață, cine este mort și cine este viu, noi sau Costache Opreșan?”

Ne amintim versurile lui Sergiu Mandinescu*

(trecut și el prin demascările de la Pitești):

Dintre cei care au trecut pe acolo numai morții trăiesc.

Iată, de pildă eu, umblu, vorbesc,

Asemenea lui,

Așijderea ție.

Dar viața mea nu-i

Nu-i prietene, decât o moarte vie.

---

* Vezi biografia lui Sergiu Mandinescu la pag. 114.

Intermezzo*

Versurile cu care Părintele Calciu-Dumitreasa încheie textul său referitor la Costache Oprișan sunt extrase din poezia următoare:

AMIN de Sergiu Mandinescu

De-aș avea o aripă de înger
și cerneală de bezne
poate atunci mi-ar fi mai lesne
să mă adun din toate risipirile
să-mi aștern amintirile
și să spun tuturor de ce sânger.

Era o noapte jefuită de stele.
La fereastra nădejzii, zăbrele
La ușa salvării, lacăte...
iar frunțile noastre palide,
înnoptaseră toate.

Când din mijlocul nostru a izbucnit
ca o flacără neagră, ura,
focul ei a topit într-o clipă
gând, suflet, aripă,

---

* Autorul acestei cărți introduce aici un element care, stricto-sensu, iese din cadrul obiectivului definit prin titlul cărții: nu se referă la Mișcarea Legionară.

toate din tot
și n-a mai rămas decât zgura.

Baroase cumplite sparseră tăcerea
în cioburi de răcnete mari cât durerea.
Țândări din sufletele noastre au ajuns la cer.
Martirii ardeau pe ruguri de ger.
Ah! cum își mai holba ochii Istoria!

Nu-i venea să creadă că-n geamătul nostru,
scrâșnea Cloșca și Horia,
că-n sufletul nostru de nădejde orfan,
atârnau nojițele de la opincile lui Badea Crișan.

Ah! amintirea aceasta ca o roată mă frânge;
pe jos erau risipiți creițarii de sânge
plata atâtor ș-atâtor păcate...
Atât de cumplite au fost suferințele
atât de satanică a fost urgia,
că mulți dintre noi, în noaptea aceea,
și-au pierdut mințile;
iar alții și-au pierdut veșnicia.

Din cei ce-au trecut pe-acolo,
numai morții trăiesc,
asemenea lui, așijderea ție.
Iată de pildă eu, umblu, vorbesc
dar viața mea nu-i, nu-i prietene
decât o moarte vie.

Ah! Doamne, iată-mă aici la ceasul comorilor
îmbrățișându-mi durerea

sub lespezi de patimi și chin.

Aștept Învierea, aștept Arhanghelul zorilor,
În numele Tatălui și al Fiului și al Sfântului Duh.
AMIN.

Povestea nepovestită a acestor versuri

Biografia lui Sergiu Mandinescu a fost dictată autorului de către un prieten (A. G.)

Absolvent al Liceului Militar D.A. Sturdza din Craiova, Mandinescu intră la Școala Militară de Ofițeri de infanterie din Sibiu. Datorită atitudinii lui (anticomunistă și potrivnică prezenței trupelor sovietice pe teritoriul țării noastre), el a fost eliminat din școală la finele anului 1947.

Revenit atunci la Craiova, a fost găzduit de acel prieten, cu care a participat - împreună cu alți tineri ofițeri - la rezistența din Carpații oltenești (Vâlcea-Gorj-Mehedinți) sub comanda generalului Carlaonț.

I s-a încredințat lui Mandinescu o misiune în străinătate, pentru care trebuia să treacă clandestin frontiera. La trecerea (înnot) a Dunării în sectorul Turnu Severin, a fost prins de grăniceri și predat securității.

Prietenul sus-menționat îl ajutase și-l găzduise înainte de acea încercare de trecere. Identitatea lui a fost divulgată de către un alt camarad sub tortură. A fost deci și el implicat în procesul care s-a judecat în 1948 la Craiova, unde au fost condamnați la 12 ani muncă silnică.

În cursul anchetei, tatăl aceluiași prieten, un bătrân invalid de război - care nici nu știa că fiul lui participa la rezistență în munți, a fost crunt bătut și torturat. În plus, acțiunea represivă a declanșat și o adevărată dramă familială, a cărei relatare nu și-ar avea locul aici. Fie doar spus că mai târziu, prietenul a reușit să-l regăsească pe cel personal vinovat (comandantul forțelor represive din sector) și să-l pedepsească, după cum merita.

De la arestare și până la eliberare (abia în 1964), ei au trăit infernul și calvarul închisorilor comuniste. La eliberare, Mandinescu n-a găsit alt loc de muncă decât într-o secție foarte toxică a unei întreprinderi industriale, ceea ce i-a ruinat definitiv sănătatea. Un bine-voitor, ca să-l ajute, l-a recomandat lui Zaharia Stancu, pe atunci Președintele Uniunii Scriitorilor, în speranța că-i va publica un volum de versuri, scrise înaintea arestării, cu titlul „Violina intimă“. Acesta i-a spus că nu poate publica o carte a unui autor aflat în poziția politică a lui. I-a propus însă să o publice pe numele lui, dându-se drept autor al versurilor. Îi oferea o participare infimă la beneficiul publicării. Aceasta nu s-a mai produs, Mandinescu decedând la câteva zile după această propunere de târg. Cititorul versurilor din „Violina intimă“ va fi poate interesat să cunoască și această poveste a lor.

Iar autorul cărții de față rămâne și mai îndatorat prietenului său, erou nebănuit al rezistenței.

TABERELE LEGIONARE

*Muncește în fiecare zi. Muncește cu drag.
Răsplata muncii să-ți fie nu câștigul, ci mulțumirea
că ai pus o cărămidă la înălțarea Legiunii și la
înflorirea României. Oratoria ta să fie oratoria faptei.
Lasă-i pe alții să vorbească.*

(Cărticica Șefului de Cuib, din cele șase legi)

„Scopul principal al taberelor era educația prin muncă. Munca te înobilează, te înalță sufletește.

Afară de muncă, în tabere domnea o disciplină strictă care te învăța să fii ordonat în toate.

Dragostea mare și multele prietenii ce se legau și cimentau în tabere au rămas ca o amintire de basm și legendă.

Aici se întâlneau lucrând cot la cot camarazi, mâncând din aceeași bucată de mămăligă și ceapă, de la vlădică până la opincă. Aici îl vedeai pe inginer cărând pietriș pe targă cu un muncitor; mai încolo un doctor în drept săpând un șanț împreună cu un țăran; și în cealaltă parte un medic cu un negustor curățind de pietre o potecă.

Toată țara era prezentă și înfrățită. Își urzea firul viitorului. Și apoi? Ședințele seara în jurul focului sub cerul liber!

Le mersese vestea din om în om și din creastă în creastă de cuprinseseră întreg neamul.“

Dr. Mardarie Popinciuc

*Cu brațele suim în soare
Catapetesme pentru veac,
Le zidim din stânci, din foc, din mare
Și dârz le tencuim cu sânge dac.*

Paginile ce urmează sunt alcătuite pe baza amintirilor câtorva supraviețuitori ai vremii Căpitanului. În lipsa unui material documentar adecvat, ele sunt inevitabil incomplete și pot conține eventuale inexactități, mai ales în ceea ce privește datările. Totuși cronologia lor constituie, desigur, o imagine fidelă a acestui impresionant sector de activitate al Mișcării Legionare și, astfel, o contribuție esențială la informarea generațiilor de astăzi și de mâine. (D.S.).

8 Mai 1924. Prima tabără de muncă voluntară din Europa a fost întemeiată din inițiativa și sub conducerea lui Corneliu Codreanu, la Ungheni. Se punea din ce în ce mai acut problema construirii unui Cămin necesar studenților creștini, mai ales că Universitatea din Iași le interzisesese întâlnirile în incinta ei, așa cum se obișnuise până atunci. Pentru fabricarea cărămizilor necesare, un antreprenor, Olimpiu Lascăr, cedează studenților un teren pe malul Prutului. În același timp se începe și munca voluntară la o grădină de zarzavaturi pe un teren pus la dispoziție de Principesa Ghica, pentru a îmbunătăți mijloacele de subzistență ale studenților care duceau o mare lipsă de alimente, majoritatea lor fiind săraci.

25 Mai 1924. Ion Moța începe la Iași împreună cu un grup de studenți săpăturile pentru temelia *Căminului Cultural Creștin*, la Râpa Galbenă. În lunile august și septembrie 1925 lucrările pregătitoare pentru construirea Căminului sunt continuate de Corneliu Codreanu.

3 septembrie 1925. Corneliu Codreanu pune piatra de temelie a Căminului Cultural Creștin din Iași.

Anul 1928. Prin rotație și în afara orelor de cursuri, studenți și elevi lucrează la cărămidăria din Ungheni sau la grădina de zarzavat.

23 Iunie 1933. Digul de la Vișani. În urma unui raport al șefului legionar, farmacistul Aristotel Gheorghiu, care descrie situația dramatică a țăranilor din satul Vișani, Corneliu Zelea Codreanu lansează un apel către tineret chemându-l să participe la construirea unui dig de apărare împotriva inundațiilor provocate de revărsările râului Buzău. În apel el îndemna tineretul să treacă la fapte, renunțând la *discursuri umflate dar sterile de pe urma cărora nu au rămas decât ruine. Și continuă: Voim și noi să construim: de la un pod rupt, până la o șosea și până la captarea unei căderi de apă și transformarea ei în forță motrice, de la construcția unei gospodării țărănești noi, până la aceea a unui sat românesc nou, a unui oraș, a unui stat românesc nou. Aceasta este chemarea generației noastre: pe ruinele de astăzi să clădim o țară nouă, o țară mândră. Dar în același timp, conștient de ostilitatea autorităților, recomandă „ordine deplină pe tot parcursul drumului. Dacă veți fi provocați vă este interzis să răspundeți... purtare exemplară din toate punctele de vedere... înainte de începerea lucrului, veți face slujba religioasă cu toți preoții din jur încât localitățile prin care veți trece, sate sau oraș, să rămână impresionate de disciplina, corectitudinea, atitudinea plină de demnitate și bună cuviință, în toate ocaziile, ale legionarilor.*

10 iulie 1933. La 10 iulie, peste 200 de tineri legionari sunt adunați la Vișani, gata să înceapă lucrările pentru construirea digului care urma să aibă o lungime de 6 km. Spre